

Струка (назив):		Све струке			
Занимање (назив):		Сва занимања			
Предмет (назив):		ОСНОВИ ПРЕДУЗЕТНИШТВА			
Опис (предмета):		Стручни предмет			
Модул (наслов):		ПОЈАМ И РАЗВОЈ ПРЕДУЗЕТНИШТВА У ОДРЕЂЕНОМ ОКРУЖЕЊУ			
Датум:	2021. год.	Шифра:		Редни број:	01
Сврха					
-Стицање теоријских знања о предузетништву у циљу јачања свијести о његовом значају за самозапошљавање, за развој економије и друштва у цјелини. -Развијање критичког начина размишљања и понашања у свакодневном животу и раду.					
Специјални захтјеви / Предуслови					
-Сарадња и повезивање са осталим стручним предметима. -Основна информатичка знања					
Циљеви					
<ul style="list-style-type: none"> - Усвајање основних теоријских знања о појму и значају предузетништва, као и мотивима предузетника - Развијање свијести о значају и улози иновација у предузетништву - Уочавање ризика у предузетништву и начина за њихово смањивање - Упознавање карактеристика успјешног предузетника - Схватање улоге и значаја окружења на предузетника - Препознавање и процјена предузетничке идеје 					
Теме					
<ol style="list-style-type: none"> 1. Појам, развој и значај предузетништва 2. Основне одреднице предузетништва 3. Профил успјешног предузетника 4. Утицај окружења на предузетништво 5. Предузетничка идеја 					

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Појам, развој и значај предузетништва	<ul style="list-style-type: none"> - објасни појам предузетништва, - опише историјски развој предузетничке мисли, - објасни значај предузетништва из угла индивидуалног предузетника, као и у ширем друштвеном контексту, - наведе и објасни мотиве за бављење предузетничким бизнисом.	<ul style="list-style-type: none"> - правилно тумачи појам предузетништва и предузетника, - уочава примјере предузетништва у свом окружењу и анализира њихов значај, - разликује материјалне и нематеријалне мотиве предузетника.	<ul style="list-style-type: none"> - испољи аналитичност, самокритичност и објективност при започињању и обављању посла, - рјешава проблеме тако да у сваком проблему види пословну шансу, - испољи иницијативу, предузимљивост и организационе способности, - ефикасно планира и организује вријеме, - истрајно, упорно и уз потпуну посвећеност обавља посао, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољава способност за разумијевање појава и процеса у оквиру предузетништва, - користи информационе технологије, - проналази и користи различите изворе информација и знања, - прилагођава се промјенама у радном	<ul style="list-style-type: none"> - методом „мождана олуја“ утврдити предзнање ученика о појму и развоју предузетништва, - користити стручну литературу, - кроз дискусију препознати и коментарисати значај предузетништва и мотиве предузетника, - подстаћи ученике да пронађу примјере успјешних предузетника у свом окружењу и шире, користећи интернет, као извор информација.
2. Основне одреднице предузетништва	<ul style="list-style-type: none"> - наведе и објасни основне елементе предузетничког процеса, - препозна кључну улогу предузетника за одвијање предузетничког процеса, - објасни разлику између предузетништва у малим и великим предузећима, - наведе врсте иновација и објасни њихову улогу у предузетништву, - објасни однос између предузетништва и власништва, - наброји врсте ризика у предузетништву, - објасни улоге предузетника и менаџера у појединим фазама развоја предузећа.	<ul style="list-style-type: none"> - разликује основне елементе предузетничког процеса, - уочи и анализира разлике између пословне идеје и пословне шансе, - правилно тумачи зашто предузећа морају да се понашају на предузетнички начин, - разликује врсте иновација и уочава њихову неопходност у предузетништву, - анализира шта предузетнику омогућава власништво, - утврђује разлоге због који предузетници настоје елиминисати елементе ризика,	<ul style="list-style-type: none"> - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољава способност за разумијевање појава и процеса у оквиру предузетништва, - користи информационе технологије, - проналази и користи различите изворе информација и знања, - прилагођава се промјенама у радном	<ul style="list-style-type: none"> - објаснити основне елементе предузетничког процеса, - кроз дискусију и примјере навести ученике да уоче да пословна шанса постоји тамо гдје постоји проблем, - указати на грешке које предузетници најчешће праве када је ријеч о пословним идејама, - подстаћи ученике да закључе зашто предузетништво није искључиво везано за мала предузећа, - шематски приказати врсте иновација, - кроз дискусију и примјере навести ученике да закључе да иновација не значи пословни успјех док се не комерцијализује на тржишту, - навести начине на које предузетник може да смањи ризик

		<ul style="list-style-type: none"> - анализира разлоге због којих предузетници у средњим и великим предузећима вођење послова препуштају менаџерима. 	<p>окужењу,</p> <ul style="list-style-type: none"> - развија критички однос према стварности, - развија самосталност, али и склоност ка тимском раду, - посједује позитиван такмичарски дух, - развија способност преузимања ризика, - развија добру комуникацију са окужењем у циљу лакше реализације пословне идеје. 	<p>у пословању,</p> <ul style="list-style-type: none"> - тражити да ученици закључе у којој је фази развоја предузећа предузетнику потребна помоћ менаџера, - састављати листу питања и одговора за понављање градива.
3. Профил успјешног предузетника	<ul style="list-style-type: none"> - наведе основне карактеристике профила успјешног предузетника, - објасни улогу и значај искуства у вођењу бизниса, - идентификује основне вјештине у предузетништву, - наброји и објасни технике за оцјену предузетничких предиспозиција. 	<ul style="list-style-type: none"> - рангира личне карактеристике предузетника према њиховом значају, - на конкретном примјеру предузетника из свог окужења анализира менаџерско искуство, - уочава значај и неопходност да се вјештине предузетника примијене у пракси , - оцијени своје предузетничке предиспозиције. 		<ul style="list-style-type: none"> - методом „мождана олуја“ навести што већи број карактеристика профила успјешног предузетника, па тражити да их ђаци рангирају према њиховом значају, - разговарати о врстама искустава и вјештина које су веома битне за успјех предузетника, - заинтересовати ученике да оцијене своје предузетничке предиспозиције помоћу неког од тестова предузетничких квалитета (нпр. Харперов тест).
4. Утицај окужења на предузетништво	<ul style="list-style-type: none"> - наведе основне карактеристике данашњег пословног окужења у глобалним размјерама, - наброји и објасни основне елементе пословног окужења, - објасни улогу и значај породице као најближег окужења предузетника, - препозна добре и лоше стране породичног бизниса. 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира основне карактеристике данашњег пословног окужења у свјетским размјерама, - уочава и процјењује утицај појединих елемената из окужења о којима предузетник треба да води рачуна када доноси одлуку о инвестирању, - анализира улогу породице у покретању 		<ul style="list-style-type: none"> - кроз излагање, дискусију и примјере указати на карактеристике данашњег пословног окужења у глобалним размјерама, - шематски приказати основне елементе пословног окужења, - подстицати ученике да закључе на који начин поједини елементи окужења дјелују на предузетништво, - подијелити ученике у групе, од којих ће једна анализирати и презентовати предности

		бизниса.		породичног бизниса, а друга недостатке.
5. Предузетничка идеја	<ul style="list-style-type: none"> - наведе основне критеријуме за утврђивање предузетничких идеја, - препозна могуће изворе предузетничких идеја, - наброји и објасни методе прикупљања предузетничких идеја, - објасни факторе које предузетник мора да има у виду када анализира и филтрира идеје, - наведе и објасни предности и недостатке могућих начина реализације предузетничких идеја, - наведе и објасни предности и недостатке појединих облика власништва, - наброји изворе финансирања предузетничких идеја. 	<ul style="list-style-type: none"> - уочава тржишне и финансијске потенцијале пословне идеје, као и личне интересе предузетника, - прикупља пословне идеје из разних извора (лични контакти, уочавање проблема које имају купци, одређене празнине на тржишту, посјете сајмовима, изложбама, коришћење интернета, читање новина....), - користи различите методе прикупљања предузетничких идеја, - процјењује и анализира све факторе и бира најбољу пословну идеју, - анализира предности и недостатке куповине постојећег бизниса, отпочињања новог бизниса и франшизинга, - анализира предности и недостатке соло бизниса, партнерства и корпоративног модела, - пронађе, анализира и користи различите изворе финансирања предузетничких идеја. 		<ul style="list-style-type: none"> - кроз дискусију доћи до закључка зашто предузетничка идеја мора да има тржишне потенцијале, - подстицати ученике на креативно истраживање и прикупљање пословних идеја из разних извора, - тражити од ученика да наведу примјере како предузетник у сваком проблему на тржишту види неку своју потенцијалну шансу, - кроз рад у групама обрадити методе прикупљања предузетничких идеја, - анализирати пословну идеју узимајући у обзир све факторе: вријеме, потребна финансијска средства, ниво ризика и очекивани финансијски резултат, - задати ученицима да препознају и објасне предности и недостатке могућих начина реализације предузетничких идеја, - кроз рад у групама анализирати могуће облике власништва, са нагласком на предности и недостатке, - кроз излагање и дискусију истакнути суштину бројних изворе финансирања предузетничких идеја, - подстакнути ученике да се информишу о средствима за подстицање предузетништва са циљем реализације своје пословне идеје,

				- питања за квиз и систематизацију градива.
Интеграција				
- Интегрише се са модулима стручних предмета.				
Извори				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.). 				
Оцјењивање				
Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. Са начином и техникама оцјењивања ученици требају бити упознати прије почетка изучавања модула.				

Струка (назив):	Све струке				
Занимање (назив):	Сва занимања				
Предмет (назив):	ОСНОВИ ПРЕДУЗЕТНИШТВА				
Опис (предмета):	Стручни предмет				
Модул (наслов):	БИЗНИС ПЛАН, ФИНАНСИЈСКИ, ОРГАНИЗАЦИОНИ И ПРАВНИ АСПЕКТИ ПОСЛОВАЊА				
Датум:	2021. год.	Шифра:		Редни број:	02
Сврха					
- Стицање основних теоријских знања о предузетништву у циљу оспособљавања за израду бизнис плана за отпочињање сопственог посла, као и разумијевање финансијских, организационих и правних аспеката пословања.					
Специјални захтјеви / Предуслови					

-Усвојена теоријска знања из претходног модула.

-Основна информатичка знања.

Циљеви

- Схватање улоге и значаја израде бизнис плана
- Упознавање са суштинским значењем маркетинга
- Стицање реалне слике о исплативости инвестирања у своју пословну идеју
- Упознавање закона, прописа, могућих правних форми и одговарајућих процедура регистрације пословања
- Оспособљавање за самосталан рад

Теме

1. Бизнис план
2. Маркетинг у предузетничком бизнису
3. Финансијски аспекти пословања
4. Организациони аспекти предузетништва
5. Правни и институционални оквир и подршка развоју предузетништва

Тема	Исходи учења			Смјернице за наставнике
	Знања	Вјештине	Личне компетенције	
	Ученик је способан да:			
1. Бизнис план	<ul style="list-style-type: none"> - објасни појам, основне разлоге и значај израде бизнис плана, - наведе и објасни структуру бизнис плана,	<ul style="list-style-type: none"> - изради конкретан бизнис план за сопствену бизнис идеју, - успјешно презентује бизнис план.	<ul style="list-style-type: none"> - испољи аналитичност, самокритичност и објективност при започињању и обављању посла, - рјешава проблеме тако да у сваком проблему види пословну шансу,	<ul style="list-style-type: none"> - упутити ученика да користећи интернет и друге изворе пронађу пословну идеју, направе бизнис план према стандардној структури и презентују га, - кроз дискусију подстаћи ученике да на основу бизнис плана оцијене да ли је оправдано реализовати одређену пословну идеју.
2. Маркетинг у предузетничком бизнису	<ul style="list-style-type: none"> - објасни суштину маркетинга, - наведе и објасни елементе маркетинг микса, - објасни појам и начин коришћења SWOT анализе, - наведе основне кораке у	<ul style="list-style-type: none"> - уочава значај маркетинга као пословне филозофије, - анализира утицај елемената маркетинг микса (производ/услуга, цијена, канали	<ul style="list-style-type: none"> - испољи иницијативу, предузимљивост и организационе способности,	<ul style="list-style-type: none"> - подстаћи ученике да закључе на који начин маркетинг обједињује захтјеве купаца и циљеве предузећа, - кроз дискусију и примјере објаснити на који начин елементи маркетинг микса утичу на потребе,

	<p>изради маркетинг плана,</p> <ul style="list-style-type: none"> - протумачи информације о тржишту (купци и конкуренти), - дефинише маркетинг циљеве, - дефинише маркетинг стратегије. 	<p>дистрибуције, промоција) на потенцијалне купце,</p> <ul style="list-style-type: none"> - користи SWOT анализу као једну од најпопуларнијих техника у маркетингу, - прикупља и анализира информације о стању тражње и понуде на тржишту, - израђује упитнике за анкетирање купаца, - одређује маркетинг циљеве показатељима обима продаје и тржишног учешћа, - користи различите маркетинг стратегије за постизање највећег ефекта у пословању, 	<ul style="list-style-type: none"> - ефикасно планира и организује вријеме, - истрајно, упорно и уз потпуну посвећеност обавља посао, - испољи позитиван однос према значају спровођења прописа и стандарда који су важни за његов рад, - испољава способност за разумијевање појава и процеса у оквиру предузетништва, - користи информационе технологије, - проналази и користи различите изворе информација и знања, - прилагођава се промјенама у радном окружењу, - развија критички однос према стварности, - развија 	<p>ставове, мотивацију и пријем код потенцијалних купаца,</p> <ul style="list-style-type: none"> - подстаћи ученике да наведу и анализирају што већи број интерних и екстерних фактора употребом матрице за SWOT анализу, - креирати упитник за истраживање тржишта, - задати ученицима да прикупе квантитативне и квалитативне, примарне и секундарне податке о стању на тржишту, према задатим тезама, на основу којих ће анализирати купце и конкуренте, - кроз примјер маркетинг плана дефинисати маркетинг циљеве, - организовати рад у групама са циљем да обраде и презентују маркетинг стратегије.
<p>3. Финансијски аспекти пословања</p>	<ul style="list-style-type: none"> - објасни појам инвестиција, - наведе и објасни основне елементе активе и пасиве биланса стања, - објасни основне елементе биланса успјеха, - на основу биланса успјеха објасни да ли је предузеће успјело да оствари циљ пословања- добит, - наведе разлику између утрошка и трошка, - наброји и објасни врсте трошкова, - протумачи зашто је за предузетника битна цијена коштања по јединици 	<ul style="list-style-type: none"> - утврди обим потребних инвестиција и структуру финансирања предузетничке идеје, - састави биланс стања и биланс успјеха на једноставном примјеру, - израчуна пословни резултат, - уочи утицај обима производње на висину фиксних и варијабилних трошкова, - израчуна фиксне и варијабилне трошкове за одређени обим производње, 	<ul style="list-style-type: none"> - користи стручну литературу, - кроз примјер анализирати обим и структуру инвестиција и извора финансирања, - примјери биланса стања и биланса успјеха, - графички приказ појединих врста трошкова, - на основу примјера дискутовати о кретању трошкова по јединици производа при различитим нивоима производње, - задати ученицима да израчунају цијену коштања по јединици производа, - подстакнути ученике да направе најједноставнији финансијски план 	

	<p>производа,</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише тачку рентабилности, - објасни основне финансијске показатеље ликвидности, - протумачи показатеље рентабилности. 	<ul style="list-style-type: none"> - израчуна цијену коштања по јединици производа, - припреми финансијски план за своју бизнис идеју, - израчуна и анализира преломну тачку рентабилности да би утврдио обим производње при којем предузетник из зоне губитка прелази у зону добитка, - израчуна и анализира показатеље ликвидности и рентабилности. 	<p>самосталност, али и склоност ка тимском раду,</p> <ul style="list-style-type: none"> - посједује позитиван такмичарски дух, - развија способност преузимања ризика, - развија добру комуникацију са окружењем у циљу лакше реализације пословне идеје. 	<p>за сопствену бизнис идеју,</p> <ul style="list-style-type: none"> - задати ученицима да израчунају и протумаче преломну тачку рентабилности, - користећи информације из биланса стања и биланса успјеха тражити од ученика да израчунају и протумаче показатеље ликвидности и рентабилности.
4. Организациони аспекти предузетништва	<ul style="list-style-type: none"> - дефинише појам организације као активности и институције, - наброји ко (шта) чини организацију, - објасни различите моделе организовања, - објасни предузетничку и менаџерску организацију. 	<ul style="list-style-type: none"> - уочава значај добре организације за функционисање било које институције или активности, - анализира разлике између предметног, функционалног и територијалног организовања, као и разлике између „ниске“ и „високе“ организационе структуре, - упоређује и утврђује основне разлике између предузетничке и менаџерске организације. 		<ul style="list-style-type: none"> - кроз разговор са ученицима објаснити појам и значај организације, - шематски прикази разних облика организације, - организовати рад у групама са циљем да обраде и презентују одређени облик организовања, - тражити од ученика да уоче предности и недостатке појединих облика организовања и препознају најповољнији организациони облик за своју пословну активност, - кроз дискусију и примјере објаснити предузетничку и менаџерску организацију.
5. Правни и институционални оквир и подршка	<ul style="list-style-type: none"> - наведе основне правне форме за отпочињање пословне активности, 	<ul style="list-style-type: none"> - анализира предности и недостатке појединих правних форми обављања пословне активности, 		<ul style="list-style-type: none"> - користити стручну литературу, - упознати ученике са законским и подзаконским актима којима се

<p>развоју предузетништв а</p>	<ul style="list-style-type: none"> - објасни основне разлике између предузетника и привредног друштва, - наведе основне кораке у процесу регистрације привредних субјеката, - наведе институције које подржавају развој предузетништва, - идентификује облике финансијске и нефинансијске подршке развоју предузетништва. 	<ul style="list-style-type: none"> - уочава опасност започињања бизниса без начелног познавања правних прописа, - истражи облике финансијске и нефинансијске подршке развоју предузетништва у циљу коришћења истих. 		<p>одређују услови за оснивање и обављање дјелатности из дате струке,</p> <ul style="list-style-type: none"> - презентовати документацију која је потребна за регистрацију предузетника, - подстицати ђаке да прате информације о додјели бесповратних новчаних средстава за најбоље пословне идеје са циљем да учествују у такмичењу, - питања за квиз и систематизацију градива,
<p>Интеграција</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - Интегрише се са првим модулом и са модулима стручних предмета. 				
<p>Извори</p>				
<ul style="list-style-type: none"> - Уџбеници које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске; - Друга стручна и теоријска литература (стручни часописи, приручници, збирке, видео и аудио записи, интернет и сл.). 				
<p>Оцјењивање</p>				
<p>Оцјењивање се врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и Правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи. Са начином и техникама оцјењивања ученици требају бити упознати прије почетка изучавања модула.</p>				